

Klasa VIII

Tekst nr 1

Woda i powietrze

Czy człowiek ma wpływ na klimat? (fragment)

Między innymi epoki lodowcowe dowodzą, jak bardzo jesteśmy uzależnieni od właściwych temperatur na Ziemi. Skoro względnie krótki okres zimna potrafi pogrzebać pod lodem duże połacie naszej planety, ludzkość powinna starać się maksymalnie ograniczyć swój szkodliwy wpływ na atmosferę. Nawet jeśli potrafimy przetrwać przy każdych panujących na zewnątrz warunkach, to jednak jesteśmy zdani na płody rolne, a tym samym na odpowiedni klimat. I jest to powód, aby obchodzić się z Ziemią szczególnie troskliwie.

Człowiek jednak najpierw nieświadomie, a w miarę rozwoju techniki coraz bardziej świadomie ingeruje w zjawiska klimatyczne.

Najgroźniejszą z tych ingerencji jest zapewne powolny wzrost temperatury spowodowany efektem cieplarnianym. Nawet przy niskich temperaturach panujących na zewnątrz w cieplarni jest ciepło, gdyż promienie słońca wprawdzie przenikają do jej środka, ale szkło nie wypuszcza na zewnątrz ciepła. W atmosferze ziemskiej zachodzi podobne zjawisko. Rolę szkła przejmują tu określone gazy zawarte w powietrzu. Jest to głównie dwutlenek węgla, a także para wodna i metan, nazywany gazem błotnym lub kopalnianym. Gdyby ich nie było, to średnia temperatura na powierzchni naszej planety wynosiłaby nie 15°C, lecz -18°C.

W ciągu ostatnich kilkudziesięciu lat poziom tlenku węgla w atmosferze ziemskiej nieustannie wzrasta. Uwalnia się on bowiem podczas spalania drewna, węgla, oleju, benzyny i gazu ziemnego – a człowiek nigdy nie spalał tych surowców w takich ilościach jak dziś. Z samego tylko oleju, węgla i gazu wytwarza się co minutę na całym świecie 40 000 ton dwutlenku węgla! Wzrost stężenia dwutlenku węgla prowadzi do zauważalnego ocieplenia klimatu na Ziemi. Jeśli nie zostanie ono powstrzymane, to do 2030 roku efekt cieplarniany spowoduje wzrost średniej temperatury na Ziemi o 2-5°C.

R. Kothe, *Co i jak – Ziemia*,

1. Uzupełnij zdanie. Zaznacz litery A lub B oraz Cyfrę 1 lub 2.

Tekst Woda i powietrze można nazwać

A.	literackim	ponieważ	1.	przekazuje wiadomości na temat klimatu na Ziemi
B.	informacyjnym		2.	opowiada historię człowieka badającego atmosferę ziemską

2. Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedzi spośród podanych.

Człowiek ingeruje w zjawiska klimatyczne,

- A. ale robi to zupełnie nieświadomie.
- B. co skutkuje wzrostem temperatury na Ziemi.
- C. chociaż spala coraz mniej drewna i węgla.
- D. bo dąży do podniesienia temperatury na Ziemi.

3. Oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

1.	W wyniku spalania węgla uwalnia się 40 000 ton dwutlenku węgla na minutę	P	F
2.	Odpowiedni klimat ma wpływ na zbierane przez człowieka plody rolne	P	F

4. . Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź spośród podanych.

Jeżeli proces ocieplenia klimatu Ziemi nie zostanie powstrzymany, to w 2030 roku

- A. w atmosferze ziemskiej zmniejszy się ilość tlenu węgla.
- B. średnia temperatura na naszej planecie będzie wynosiła 150°C.
- C. zmniejszy się obszar terenów pustynnych.
- D. zwiększy się obszar terenów pustynnych.

5. . Uzupełnij zdanie. Wybierz odpowiedzi spośród podanych.

Pierwszy akapit tekstu *Woda i powietrze*. Czy człowiek ma wpływ na klimat? Wskazuje na **A/B** , a akapit czwarty **C/D**.

- A. zasadność zainteresowania się klimatem panującym na Ziemi
- B. znaczenie wody i powietrza w życiu ludzkim
- C. stanowi pewnego rodzaju przestrożę
- D. podkreśla bezradność człowieka wobec zmian klimatycznych.

6. Uzupełnij zdanie. Wybierz odpowiedź A lub B oraz C lub D.

W zdaniu *Rolę szkła przejmują tu określone gazy zawarte w powietrzu* funkcję podmiotu pełni wyraz **A/B**, a orzeczenia – **C/D**.

- A. rolę
- B. gazy
- C. przejmują
- D. zawarte

7. Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedzi spośród podanych.

Rzeczowniki: człowiek, Ziemi występują kolejno w następujących formach:

- A. w mianowniku liczby pojedynczej i mnogiej.
- B. w dopełniaczu liczby pojedynczej i mnogiej.
- C. w mianowniku oraz dopełniaczu liczby pojedynczej.
- D. w dopełniaczu oraz mianowniku liczby pojedynczej.

Tekst nr 2

Edward Stachura

Wędrowką życie jest człowieka

Wędrowką życie jest człowieka;

Idzie wciąż,

Dalej wciąż,

Dokąd? Skąd?

Dokąd! Skąd!

Jak zjawia senna życie jest człowieka;

Zjawia się,

Dotknąć chcesz,

Lecz ucieka?

Lecz ucieka!

To nic! To nic! To nic!
Dopóki sił,
Jednak iść! Przecież iść!
Będę iść!

Wędrownką jedną życie jest człowieka;
Idzie tam,
Idzie tu,
Brak mu tchu?
Brak mu tchu!

Jak chmura zwiewna życie jest człowieka!
Płynie wzwyż,
Płynie w niż!
Śmierć go czeka?
Śmierć go czeka!
[...]

E. Stachura, *Wędrownką życie jest człowieka*, [w:] *Wiersze, piosenki, przekłady*, Warszawa 1982.

8. Oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

1.	Epitety <i>zjawa senna</i> , <i>chmura zwiewna</i> wskazują na ulotność życia	P	F
2.	Za sprawą przenośni życie zyskało cechy właściwe tylko ludziom	P	F

9. . Oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

1.	Wiersz <i>Wędrownką życie jest człowieka</i> porusza problem celowości ludzkiego życia	P	F
2.	Podmiot mówiący w wierszu to osoba, która na pewno jest sportowcem – biegaczem	P	F

10. Do jakiej wartości ważnej w życiu człowieka nawiązuje wiersz? Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Utwór liryczny podkreśla wartość prawdy.
- B. Tekst zwraca uwagę czytelnika na problem zdrady.
- C. Utwór Stachury porusza temat przyjaźni.
- D. W wierszu jest nawiązanie do wytrwałości.

11. Podany tekst uzupełnij znakami interpunkcyjnymi. (2 pkt)

- Co robisz _
- Czytam książkę _ Chłopcy z Placu Broni _ _
- Wspaniała książka _ Uwielbiam ją _ Czytałam _ kiedy byłam w czwartej klasie _

Tekst nr 3

Ewa Stadtmüller

Pada deszcz

W pewien dzień mglisty, listopadowy
rodzinie deszczów przyszło do głowy
aby się razem wreszcie zebrać
i już od rana... lało jak z cebra!

Tata – deszcz basem w rynnach śpiewał,
Grała do wtóru mama – ulewa.
Gadały ciurkiem jedna przez drugą
Dwie mokre ciotki – ślota z szarugą.

Małeńki deszczyk przybiegł z płaczem,
Bo ktoś go nazwał: kapuśniaczek,
A on poczeka tydzień jeszcze
i będzie całkiem dużym deszczem.

Kuzynka – mżawka, w mgiełkach cała,
Uroczą, wiotką i nieśmiałą,
Szalik utkała z kropelek stu
Na imieniny brata – dżdżu2.

Wszyscy się czuli tak wspaniale,
że rozstać się nie chcieli wcale,
Ogromni, duzi, średni, mali,
Całą rodziną tydzień lali.

1 ceber – duże naczynie do noszenia
wody, wykonane z drewnianych
klepek

2 dżdżu – dawna forma dopełniacza
liczby pojedynczej rzeczownika
deszcz, który kiedyś miał postać
deżdż

*Dlaczego zając? Wiersze poetów
krakowskich o dzieciach i dla dzieci,*

12. Określ nastrój wiersza. Pod tabelą wpisz odpowiednią cyfrę 1 lub 2
i literę A lub B.

Nastrój wiersza jest

1.	. pogodny,	A.	ponieważ	utwór mówi o brzydkiej pogodzie.
2.	. ponury,	B.	mimo że	

2. Wybierz poprawne uzupełnienie luk 7.1 i 7.2.

W cytacie z wiersza: 7.1

.....

występuje epitet, który 7.2

.....

7.1

A. *deszczyk przybiegł*

B. *maleńki deszczyk*

C. *lalo jak z cebra*

7.2

A. pokazuje podobieństwo między zjawiskami.

B. nazywa odgłosy zjawiska.

C. określa cechę zjawiska

Klasa VIII

1. Wstaw brakujące przecinki.

Przedwczoraj nasza klasa wybrała się na wycieczkę rowerową za miasto. Michał Łukasz i Paweł opracowali trasę przejazdu. Ula Ewa oraz Ania zgromadziły ciekawostki na temat atrakcji turystycznych. Franek z Czarkiem przygotowali niezbędny ekwipunek: zapasowe dętki pompki odblaski oraz klucze rowerowe. Jechaliśmy szybko jednak bezpiecznie.

Trasa była długa ale bardzo malownicza. Dojechaliśmy daleko bo aż do zamku w Czersku. Na miejscu Ula opowiedziała wszystkim niesamowitą burzliwą historię tego miejsca. Do domów wróciliśmy późno lecz w doskonałych nastrojach.

2. Wstaw wielką lub małą literę.

Ostatnie wakacje spędziłem na koloniach żeglarskich na M/mazurach w M/mikołajkach. Gdy pogoda sprzyjała, pływaliśmy łódkami po M/mazurskich jeziorach. W naszym ośrodku mieszkała także młodzież z N/norwegii oraz kilkoro W/węgrów. Wspólne kolacje były doskonałą okazją do wykorzystania w praktyce języka A/angielskiego i N/niemieckiego. Goście z E/europy zachwycali się sałatką G/grecką i śledziami po K/kaszubsku, które królowały na S/szwedzkim stole.

3. Zaznacz szereg wyrazów, które są wyrazami przeciwnymi do określeń: wonny, pełen wdzięku, barwny.

- A. bezwonny, pełen powabu, kolorowy
- B. pachnący, bez uroku, bezbarwny
- C. mdły, pozbawiony czaru, nijaki
- D. przyjemny, ładny, skromny

4. Z każdego zdania wypisz jego podmiot. Kieruj się pytaniami.

Sanki pojawiły się w dawnych czasach.

Co się pojawiło?

Ludzie z dalekiej Północy używali ich jako środka transportu. Kto ich używał?

.....

Archeolodzy odkryli wizerunek sań z 20 000 roku przed naszą erą. Kto odkrył wizerunek sań?

.....

Najstarsze zachowane płozy pochodzą z epoki kamienia.

Co pochodzi z epoki kamienia?

Nazwa sanek pochodzi od fińskiego słowa san.

Co pochodzi od fińskiego słowa san?

5. Ułóż dwa zdania: jedno z podmiotem, drugie bez podmiotu.

.....

.....

6. Zapisz wypowiedzenie, w którym nie ma orzeczenia.

.....

7. Podkreśl zdania, w których podmiot występuje w mianowniku. Wypisz z podkreślonych zdań wyróżnione litery, a dowiesz się, o czym mówi cały tekst.

Uchodzą za doskonałych architektów **w**ielkich budowli. Budują je z przeżutego **dre**wna. Budowle **t**e osiągają wysokość do 7,5 metra. Pod owadzimi drapaczami chmur znajdują się długie tun**e**le. Ogromne gniazda służą **b**ardzo długo swoim mieszkańcom. Materiałem budowlany**m** jest gleba pomieszana z przeżutym drewnem. Duże g**n**iazda mieszczą milion osobników. Wiele bud**o**wli stoi nawet 100 lat. Larwy wylęgają się w specjalnych komna**t**ach. Utrzymuje się w nich stałą temp**e**raturę. Duże spizarnie mieszczą ogromne zapasy **ż**ywności.

--	--	--	--	--	--	--	--

8. Oto wpis, który zamieściła na Facebooku Twoja rówieśniczka

Hej! Oto ja, Anka, jedenastolatka z Malborka. Moje pasje to śpiew i malowanie. Ulubione zwierzęta to papużki, szczególnie gadające. Podróż do Azji to moje największe marzenie. Nawiązanie kontaktu z kimś podobnym do mnie – to moje pragnienie.

Odpisz Ani. Napisz kilka zdań o sobie.

.....

.....

.....

.....

9. W jakiej kolejności powinny wystąpić wymienione elementy podziękowania?

podpis, zwrot grzecznościowy, określenie adresata, miejscowość i data, treść podziękowania

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)